

Vergaderjaar 2021–2022

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 177

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 juli 2022

Zoals toegezegd door de Minister van Buitenlandse Zaken in het commissiedebat van 27 januari jl. (Kamerstukken 27 925 en 34 952, nr. 888) informeert het kabinet in deze brief de Kamer over de lange termijn visie voor de Nederlandse inzet in Afghanistan. Daarbij worden eerst de huidige context en het belang van een stabiel Afghanistan voor Nederland geschetst. Daarna worden deze op het vlak van diplomatie, terrorismebestrijding, migratie en opvang in de regio toegelicht, gevolgd door de Nederlandse steun op het gebied van mensenrechten, humanitaire hulp, maatschappelijk middenveld en basisnoden. De uitvoering van diverse moties aangaande overbrenging en evaluaties valt buiten de reikwijdte van deze brief.

Context

Nederland is gebaat bij een stabiel Afghanistan. Zoals in eerdere Kamerbrieven vermeld¹, brengt mogelijke verdere ineenstorting van Afghanistan risico's met zich mee van toenemende humanitaire noden, irreguliere migratiestromen, regionale instabiliteit en meer bewegingsruimte voor terroristische organisaties en hun aanhangers. Het kabinet heeft daarbij aangegeven dat Nederland – na twintig jaar intensieve betrokkenheid – kwetsbare groepen, zoals vrouwen en meisjes, niet in de steek zal laten.

Voor de ondersteuning van de Afghaanse bevolking is humanitaire hulp alleen onvoldoende. De VN en maatschappelijke organisaties geven nadrukkelijk aan dat de internationale gemeenschap moet inzetten op het vergroten van de weerbaarheid en zelfredzaamheid van de Afghaanse bevolking, om zo hun afhankelijkheid van humanitaire hulp te verkleinen.

¹ De brieven «Stand van zaken Afghanistan» (d.d. 11 oktober 2021, Kamerstuk 27 925, nr. 860) en «Toekomstige hulp aan en inzet in Afghanistan» (d.d. 16 november 2021, Kamerstuk 27 925, nr. 867).

Het kabinet ziet daarnaast een intra-Afghaanse dialoog, waarin Afghanen in al hun diversiteit worden vertegenwoordigd, als het fundament voor een stabiel Afghanistan.

De context waarbinnen dit plaatsvindt is complex en fragiel. Hoewel de veiligheidssituatie sinds de machtsovername door de Taliban in eerste instantie verbeterde, zien we inmiddels een toename van sociale onrust en geweld. De situatie baart de internationale gemeenschap grote zorgen met een reëel risico van het afglijden tot *failed state*. Het land bevindt zich in een ernstige economische, financiële en humanitaire crisis. UNDP verwacht dat in 2022 ca. 95% van de bevolking onder de armoedegrens zou kunnen belanden. De kosten voor humanitaire hulpoperaties bedragen volgens de VN in 2.022 USD 4,44 miljard. Verbetering is voorlopig onwaarschijnlijk vanwege droogte, de economische crisis en oplopende voedselprijzen door de oorlog in Oekraïne. Het Internationale Fonds voor Landbouwontwikkeling van de VN (IFAD) beschouwt Afghanistan als een van de vijf meest kwetsbare landen in de huidige voedselcrisis door de oorlog in Oekraïne.

De economie is voor een groot deel tot stilstand gekomen na de overname door de Taliban. De meeste Afghaanse banken kunnen geen internationale overboekingen doen omdat internationale banken geen risico willen nemen. Het vertrek van goed opgeleide mensen heeft daarnaast impact op de economie. UNDP en de Wereldbank proberen via programma's voorwaarden te scheppen om de economie weer op gang te brengen, maar de verwachting is niet dat de problemen op korte termijn kunnen worden opgelost. Het is duidelijk dat stabilisatie van Afghanistan een proces van lange adem is.

Nederland en de internationale gemeenschap erkennen het huidige Talibanregime niet als legitieme vertegenwoordiging van de Afghaanse bevolking. Het kabinet realiseert zich echter dat het regime deel uitmaakt van de nieuwe realiteit waarbinnen bovenstaande Nederlandse belangen gediend moeten worden.

Dit stelt ons voor een dilemma tussen pragmatisme en principes: tussen enerzijds het belang van stabiliteit in Afghanistan en het lenigen van de noden van de bevolking, en anderzijds de principiële overweging om het huidige regime niet te willen legitimeren of (indirect) te laten profiteren van internationale steun voor die bevolking. Daarom richt de Nederlandse inzet zich, samen met gelijkgestemde landen, op diplomatiek druk houden, off-budget steun aan de bevolking onder strikte voorwaarden, en ondersteuning voor diversiteit en mensenrechten via maatschappelijk middenveld. Het uitgangspunt is daarbij dat ondersteuning aan de bevolking buiten het regime om plaatsvindt, niet ten goede mag komen aan de Taliban, en vrouwen en meisjes gelijke toegang hebben tot steun.

De behoefte aan en mogelijkheden voor Nederlandse inzet zullen in sterke mate afhankelijk zijn van diverse – met elkaar samenhangende – factoren. Allereerst zullen door de economische en humanitaire crises de noden onder de bevolking de komende jaren hoog blijven. In de tweede plaats zal de mate van inclusiviteit van het bestuur een grote rol spelen bij de interne stabiliteit en de mogelijkheden voor de internationale gemeenschap om de *de facto* autoriteiten te engageren. Daarbij is ook de machtsstrijd binnen het Talibanregime van invloed. De beweging is verdeeld, wat leidt tot een naar binnen gerichte focus, onvoorspelbare bestuurlijke besluitvorming en een risico van meer repressieve maatregelen. Deze bemoeilijken de ruimte voor de internationale gemeenschap om de bevolking te steunen. Uiteraard zal ook de veiligheidssituatie in het land een bepalende factor zijn, zowel voor de praktische mogelijkheid om

in het land werkzaamheden uit te voeren, als voor de bewegingsruimte voor terroristische organisaties en de regionale stabiliteit.

In deze complexe context vindt de Nederlandse inzet plaats. Dit vergt een aanpak met de nodige flexibiliteit en gezamenlijk met anderen (o.a. in EU verband). De inzet moet steeds opnieuw worden gewogen. Daarom beperkt het kabinet zich in deze brief tot beleid voor een periode van twee jaar. Deze periode kan worden aangepast wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven. De programmering houdt daarbij rekening met zowel verbeteringen als verslechtingen ten opzichte van de huidige situatie, waarop onderdelen van de inzet uitgebreid of ingeperkt kunnen worden. Vrouwenrechten en gendergelijkheid blijven in ieder geval structureel onderdeel van de Nederlandse beleidsinzet.

Diplomatieke inzet

Nederland erkent de Taliban niet als vertegenwoordiging van de Afghaanse bevolking (in lijn met motie van het lid De Roon, Kamerstuk 27 925, nr. 836) en gaat geen officiële diplomatieke banden met het huidige regime aan. Ook andere landen erkennen het huidige regime niet. Nederland zet zich er, conform de moties van het lid Brekelmans (Kamerstuk 28 676, nr. 380 en Kamerstuk 27 925, nr. 905), in internationaal verband voor in dat dit zo blijft, en – waar mogelijk – ook dat de Taliban niet als officiële vertegenwoordiging van de Afghaanse bevolking tot internationale fora worden toegelaten.

De internationale, en daarmee ook Nederlandse, invloed in Afghanistan is sinds de machtsovername sterk afgenomen, onder andere door het ontbreken van lokale presentie en de naar binnen gerichte aard van het huidige regime. Het is daarom des te meer van belang dat de internationale gemeenschap eensgezind optrekt. Nederland overlegt regelmatig in EU en Nordic+ verband en in wekelijkse overleggen van gelijkgezinde landen met de in Kaboel gevestigde VN organisaties. Daarnaast maakt Nederland deel uit van de informele contactgroep van gelijkgezinde landen die regelmatig in Doha bijeenkomt.

De Nederlandse ambassade werkt vooralsnog vanuit Doha en Islamabad. Nederland blijft, in samenwerking met andere landen, de mogelijkheden voor een minimale presentie in Kaboel onderzoeken. Het onderhouden van operationele contacten met vertegenwoordigers van de Taliban blijft noodzakelijk, onder andere voor overbrenging naar Nederland van Nederlanders en Afghanen die daarvoor in aanmerking komen. Ook dienen deze contacten om, samen met gelijkgezinde landen, de druk op het Talibanregime te houden. De vijf *benchmarks* van de EU raadsconclusies Afghanistan uit september 2021 zijn leidend in de boodschappen richting de Taliban: vrije en veilige doorgang van buitenlanders en Afghanen die het land willen verlaten, bescherming van alle mensenrechten, ongehinderde humanitaire toegang, voorkomen dat Afghanistan een uitvalsbasis wordt voor internationaal terrorisme, en het instellen van een inclusieve regering.

Nederland blijft in internationaal verband en multilaterale fora inzetten op het waarborgen van mensenrechten in Afghanistan, in het bijzonder vrouwen- en meisjesrechten. Nederland heeft zich ingezet voor een stevige mensenrechtencomponent binnen het hernieuwde mandaat van UNAMA dat in maart 2022 unaniem werd aangenomen door de VN-Veiligheidsraad. Ook steunde Nederland de instelling van een VN Speciaal Rapporteur voor de Mensenrechten in Afghanistan. De Neder-

landse ambassadeur en Speciaal Gezant voor Afghanistan² dringen bij de *de facto* autoriteiten aan op het respecteren van mensenrechten en brengen de Nederlandse zorgen op het gebied van vrouwen- en meisjesrechten daarbij over. Op 13 mei jl. ondertekende Nederland samen met gelijkgezinde landen, waaronder Duitsland, Italië, de Nordics, Japan, Australië en het VK een ministeriële verklaring³ naar aanleiding van de aangekondigde Hijab Order. Op 15 juni jl. heeft Nederland, in lijn met de motie van het lid Kuzu (Kamerstuk 27 925, nr. 903) in de 50^e VN Mensenrechtenraad de *de facto* Afghaanse autoriteiten opgeroepen om de middelbare scholen voor meisjes zo snel mogelijk te heropenen.

Bestrijding van terrorisme

Islamitische Staat – Khorasan Provincie (ISKP), een aan ISIS gelieerde groepering, is momenteel de meest actieve terroristische groepering in Afghanistan. ISKP is sterker geworden, onder andere door het bevrijden van gevangenen in de aanloop naar de machtsovername door de Taliban. In de afgelopen maanden eiste ISKP meerdere aanslagen op verspreid over het hele land, maar ook in de regio, waaronder in Oezbekistan en in Pakistan. ISKP richt zich tot nu toe primair op het verzwakken van (het imago van) de Taliban en streeft het vormgeven van een islamitische staat na. Ook Al Qaida is nog in Afghanistan aanwezig. Het is breed bekend dat de Taliban de banden met Al Qaida niet hebben verbroken, maar de verwachting is dat Al Qaida vooralsnog een laag profiel zal aanhouden.

Op dit moment beperkt de terrorismedreiging van ISKP en andere gewelddadig extremistische groeperingen in Afghanistan zich primair tot Afghanistan zelf en in mindere mate de omliggende landen. Dit werd ook bevestigd in de dreigingsanalyse die de NAVO in februari jl. afrondde. De dreiging richting Europa en het Westen is vooralsnog gering. Aanslagen tegen westerse doelwitten in Afghanistan en in de regio kunnen zeker niet worden uitgesloten. Of de Taliban erin zullen slagen ISKP en andere terroristische groeperingen onder controle te krijgen en houden is afhankelijk van meerdere factoren die Nederland nauwgezet in de gaten houdt, waaronder de mate van cohesie binnen de Taliban-beweging. In een anarchistisch Afghanistan zal de ruimte voor terroristische groeperingen en daarmee ook de dreiging tegen het Westen zeer waarschijnlijk toenemen.

Inzet

De aanwezigheid van groeperingen als ISIS en Al Qaida en de mogelijke dreiging die zij in de toekomst kunnen vormen tegen westerse belangen en het buitenland is zorgelijk. De Nederlandse inzet voor Afghanistan is er, ook conform motie van het lid Brekelmans c.s. (Kamerstuk 35 925 V, nr. 22), onder andere op gericht te voorkomen dat Afghanistan opnieuw een uitvalsbasis wordt voor internationaal terrorisme. Mede om de kans daarop te verkleinen, richt de bredere Nederlandse inzet in Afghanistan zich op stabiliteit van het land. De informatiepositie en mogelijkheden voor gerichte terrorismepreventie- en bestrijding in Afghanistan zijn voor Nederland sinds de machtsovername echter zeer beperkt, gezien de huidige politieke context en het ontbreken van een lokale Nederlandse presentie.

² Op 8 april jl. is de huidige Speciaal Gezant voor Afghanistan benoemd als toekomstig Tijdelijk Zaakgelastigde voor Afghanistan, aangezien het niet erkennen van het regime tevens inhoudt dat er geen agrément voor een nieuwe ambassadeur aangevraagd zal worden bij de *de facto* autoriteiten.

³ <https://www.foreignminister.gov.au/minister/marise-payne/media-release/joint-statement-foreign-ministers-increased-restrictions-human-rights-afghan-women-and-girls>.

De nadruk zal de komende twee jaar daarom liggen op het monitoren van de terrorismedreiging, met name in bondgenootschappelijk verband via de EU, NAVO en de Anti ISIS Coalitie. Het monitoren van de veiligheidssituatie is ook een stevig onderdeel van het hernieuwde mandaat van UNAMA. Nederland is van plan een CT-expert aan de EU Delegatie in Kaboel toe te voegen. Ook is Afghanistan opgenomen in het werkplan van de *Foreign Terrorist Fighters* werkgroep van de Anti ISIS Coalitie, op initiatief van Nederland als covoorzitter van deze werkgroep. Als eerste concrete inzet wordt een online campagne gestart gericht op het tegengaan van werving door ISKP.

De EU heeft na de machtsovername door de Taliban een actieplan terrorismebestrijding Afghanistan opgesteld om mogelijke terrorisme-incidenten vanuit Afghanistan richting de EU te voorkomen. Dit plan omvat onder andere inzet op het versterken van de beveiliging van Europese grenzen (o.a. via Europol) en het bestrijden van propaganda. Nederland moedigt de EU daarnaast aan om frequente CT-dialogen te voeren met landen in de regio zodat ook inzichten uit hun dreigingsbeelden benut kunnen worden.

Voorkomen van irreguliere migratie

Migratiestromen van Afghanistan naar Europa zijn vooralsnog beperkt, mede vanwege strenge maatregelen van Turkije en Iran. In 2021 zijn volgens de VN 800.000 Afghanen binnenlands ontheemd geraakt vanwege conflict, en 1,4 miljoen Afghanen vertrokken naar het buitenland, waarvan 891.000 naar Iran, 259.000 naar Pakistan en 165.000 naar Turkije en Europa. De aantallen komen bovenop de al bestaande grote vluchtelingenpopulaties in de buurlanden. De groeiende inperking van vrijheden (m.n. voor vrouwen en meisjes) en het voortduren van de economische en humanitaire crises verhoogt de druk op Afghanen hun thuisland te verlaten.

Inzet

De aanhoudende migratiedruk vergroot het belang van steun aan de buurlanden bij de opvang van vluchtelingen, zodat miljoenen Afghaanse vluchtelingen en hun gastgemeenschappen kans hebben op een waardig leven. Daarbij is het essentieel om samen te werken met andere gelijkgestemde landen, waaronder de EU-lidstaten. Deze aanpak komt ook overeen met de internationale beginselen van gedeelde verantwoordelijkheid.

Nederland heeft vorig jaar met EUR 3,5 miljoen bijgedragen aan het VN Afghanistan Regional Refugee Response Plan. De toekomstige migratie-inzet op Afghanistan zal worden geformuleerd naar aanleiding van en in lijn met de nieuwe beleidsnota voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Daarbij zal het kabinet de motie van de leden Piri en Van der Lee over de aanpak voor de bescherming van Afghaanse vluchtelingen in de regio (Kamerstuk 27 925, nr. 906) meenemen en de Kamer hierover nader schriftelijk informeren. Over de concrete focus van de programmering wordt op dit moment nog besloten. Waarschijnlijk zal de inzet zich richten op de brede schaal van opvang in de regio interventies, waaronder huisvesting in vluchtelingenkampen en stedelijke gebieden, bescherming, beroepsonderwijs en werkgelegenheid voor Afghaanse vluchtelingen, asielzoekers en hun gastgemeenschappen in de omliggende landen. Daarbij zal worden voortgebouwd op de ruime ervaring van Nederland met opvang in de regio in andere delen van de wereld, zoals in de MENA regio en de Hoorn van Afrika.

Bevordering van mensenrechten

Er heerst verdeeldheid binnen de Talibanbeweging, waarbij *hardliners* momenteel de overhand lijken te hebben. Dit leidt tot een trend van repressieve maatregelen, gericht met name op vrouwen, minderheden en media. Ook is er een rechtsstaatvacuüm ontstaan door onduidelijkheid over de geldende Grondwet en de invloed van sharia-regelgeving en gewoonterecht. Vrouwen en meisjes ervaren steeds meer beperkingen op het gebied van onderwijs, werk, kleding en vrije beweging. Religieuze en etnische minderheden zijn het slachtoffer van discriminatie en mishandeling. Afghaanse media worden steeds meer beknot, moeten veelal sluiten om financiële redenen, en journalisten worden geïntimideerd en bedreigd. Naar verwachting zal de vrijheid van burgers en het maatschappelijk middenveld verder afnemen.

De Taliban hebben de Afghaanse mensenrechtencommissie (AIHRC) opgeheven en veel mensenrechten-verdedigers en ngo-staf hebben het land verlaten. Mede hierdoor is het zicht op de situatie in het land beperkt en is het lastig voor de internationale gemeenschap om mediaberichten over de mensenrechtensituatie te bevestigen. In Afghanistan ontstaan inmiddels wel nieuwe initiatieven in het maatschappelijk middenveld.

Inzet

De Nederlandse inzet op mensenrechten in Afghanistan zal gericht blijven op ondersteuning van mensenrechtenverdedigers en -organisaties, met specifieke aandacht voor vrouwen en meisjes, journalisten, vrijheid van media, en het verkrijgen van een beter beeld van de mensenrechtensituatie in het land. De kern van de inzet betreft zowel diplomatieke inzet (zoals hierboven onder «diplomatieke inzet» beschreven) als financiële ondersteuning van mensenrechteninitiatieven.

De mensenrechtensituatie, de behoeften van de bevolking en de mogelijkheden verschillen per regio. Contacten met diverse maatschappelijke «*grassroot*» organisaties, (vrouwelijke) mensenrechtenverdedigers, lokale media en deskundigen zijn daarom van belang om gerichte en effectieve steun te bieden in de lokale context, ook in het kader van de doelstellingen in het kader van vrouwen, vrede en veiligheid (WPS/1325). Nederland zal verdere mogelijkheden identificeren om de positie en rol van vrouwen in Afghanistan te helpen verbeteren. Nederland werkt daarbij waar mogelijk samen met een bredere groep van gelijkgezinde landen voor grotere impact en effectiviteit.

Nederland zal daarnaast het werk van de VN Speciaal Rapporteur voor de Mensenrechten in Afghanistan, Richard Bennett, ondersteunen evenals een Afghaans initiatief uit het maatschappelijk middenveld dat uit veiligheidsoverwegingen niet in deze brief kan worden gespecificeerd. Dit is complementair aan de mensenrechteninzet van de VN-missie UNAMA. Nederland steunt ook *Frontline Defenders* voor het bieden van financiële steun aan mensenrechtenverdedigers, o.a. om hen tijdelijk elders in veiligheid te brengen.

Humanitaire hulp, basisnoden en steun aan het maatschappelijk middenveld

Nederland blijft zich, gezien de zeer ernstige situatie, de komende twee jaar inzetten voor noodhulpverlening aan de Afghaanse bevolking. Daarnaast blijft het kabinet tijdelijk inzetten op enerzijds lediging van basisnoden via het multilaterale systeem en ondersteuning van *livelihoods* (ten behoeve van stabiliteit en om humanitaire noden te vermin-

deren) en anderzijds aanvullende inzet op ondersteuning van het maatschappelijk middenveld. Dat betekent als geheel dus een versmalling ten opzichte van de inzet zoals die voorafgaand aan de machtsovername van de Taliban plaatsvond.

Humanitaire hulp

De humanitaire situatie in Afghanistan is nog altijd zorgwekkend. Nederland blijft zich daarom inzetten voor noodhulpverlening, conform het humanitair imperatief en de motie van het lid Agnes Mulder (d.d. 5 oktober 2021, Kamerstuk 32 735, nr. 330). Daarbij blijven Nederland en humanitaire partners opereren volgens de humanitaire principes en strikte (interne) monitorings- en controlemechanismes. Nederland maakt zich bovendien sterk voor onbelemmerde hulpverlening in Afghanistan – door en voor vrouwen – en zonder inmenging van de Taliban, met speciale aandacht voor gender- en mentale en psychosociale hulp (MHPSS) bij hulpverlening aan de Afghaanse bevolking.

Het merendeel van het Nederlandse humanitaire budget wordt de komende twee jaar opnieuw besteed aan ongeoormerkte en meerjarige financiering voor de Rode Kruis/Rode Halve Maan beweging en diverse VN-organisaties en -fondsen. Dit beleid werd reeds toegelicht in de Kamerbrief Humanitaire Hulp en Diplomatie 2022 (Kamerstuk 34 952, nr. 153) en het Commissiedebat Noodhulp op 14 april jl. (Kamerstuk 34 952, nr. 158) Deze financiering stelt partners in staat om snel en tijdig hulp te verlenen daar waar deze nodig is, ook in Afghanistan.

Nederland blijft ook bijdragen aan het humanitaire werk van de *Dutch Relief Alliance* (DRA) door middel van een langjarig partnerschap. Daarmee wordt de humanitaire hulp in specifieke landen ondersteund, waaronder in Afghanistan. Dat geldt ook voor de bijdrage aan de VN-fondsen op landenniveau, de door OCHA beheerde *Country Based Pooled Funds* (CBPF's). Zo ging sinds de val van Kaboel in totaal EUR 40 mln. naar het *Afghanistan Humanitarian Fund*, en EUR 5,1 mln. naar de *Afghanistan Joint Response* van de *Dutch Relief Alliance*. De verdeling van de crisis-specifieke middelen gebeurt op basis van de wereldwijde noden, zo ook de komende twee jaar.

Basisnoden en het maatschappelijk middenveld

Zoals aangegeven in de Kamerbrief van 23 mei jl. (Kamerstuk 34 952, nr. 159) ondersteunt het kabinet zowel het maatschappelijk middenveld als de tijdelijke lediging van basisnoden in Afghanistan. Deze inzet blijft plaatsvinden op basis van strikte voorwaarden: steun dient alleen via multilaterale organisaties of ngo's te worden verstrekt, niet (direct of indirect) via de Taliban; er mag geen inhoudelijke bemoeienis van de Taliban plaatsvinden m.b.t. beleid, uitvoering en management; en gelijke toegang dient zeker gesteld te zijn voor vrouwen en meisjes. Tijdelijke steun aan projecten gericht op basisnoden loopt hoofdzakelijk via het *Afghanistan Reconstruction Trust Fund* van de Wereldbank. Daarbij wordt zoveel mogelijk gewerkt met een gedifferentieerde aanpak van regio's binnen Afghanistan, waarbij steun wordt verleend in provincies waar aan deze voorwaarden wordt voldaan. Vanuit het ARTF is bovendien een kleine financiële enveloppe gecreëerd ten behoeve van inzet vanuit het maatschappelijk middenveld in deze sectoren. In lijn met de voorwaarden wordt op dit moment nog overwogen of en hoe steun aan de onderwijssector kan plaatsvinden, nu meisjes op dit moment geen toegang hebben tot middelbaar onderwijs.

De ondersteuning van *livelihoods* en basisnoden is gericht op het bijdragen aan stabiliteit van de Afghaanse economie en samenleving en het vergroten van de zelfredzaamheid van de Afghaanse bevolking, door hen minder afhankelijk te maken van humanitaire hulp. Binnen deze inzet gaat het kabinet onderzoeken op welke manieren de thema's water en voedselzekerheid, waarop Nederland expertise bezit, via multilaterale kanalen kunnen worden ondersteund.

Het kabinet zal bij bestaande en nieuwe programmering specifiek aandacht besteden aan vrouwen en minderheden, ook in het kader van de implementatie van de WPS/1325-doelstellingen. Hierbij wordt gekeken naar mogelijkheden om op lokaal niveau bij te dragen aan het verbeteren van de situatie van Afghaanse vrouwen, o.a. in lokale inclusieve besluitvormings- rechts- en vredesprocessen (conflictbemiddeling) en mentale gezondheid en psychosociale steun. Natuurlijk is ook deze inzet, net als de inzet op basisnoden, aan bovengenoemde voorwaarden verbonden, om te zorgen dat de steun bij de bevolking terecht komt. Binnen de gehele inzet staat samenwerking met lokale Afghaanse partners voorop.

Monitoring van hulpverlening

Voor inzet zoals hierboven beschreven is het van groot belang om hulpstromen te monitoren en om ervoor te zorgen dat hulp daadwerkelijk terecht komt bij de Afghanen die deze nodig hebben. Het kabinet zet, conform de motie van het lid Kuzu over het ontwikkelen van een monitoringssysteem voor de hulpverlening aan de Afghaanse bevolking (Kamerstuk 27 925, nr. 904), consistent in op monitoring van geldstromen binnen alle kanalen. Dit gebeurt op verschillende manieren, afhankelijk van het type partner.

Voor multilaterale partners, zoals de Wereldbank en VN, geldt dat zij de monitoringsverantwoordelijkheid in eerste instantie dragen. Deze partners zetten o.a. onafhankelijke *third party monitoring agents* in, die regelmatig steekproeven uitvoeren om de correcte besteding van middelen te controleren. Zulke gezamenlijke monitoring via het multilaterale systeem is de enige manier om hulpverlening op deze schaal goed en betrouwbaar te controleren. Ook voor andere partnerorganisaties, zoals de *Dutch Relief Alliance*, geldt dat zij de hulpverlening en besteding van hulp gelden monitoren volgens de aan subsidies of bijdragen verbonden verplichtingen of afspraken. Zoals ook vermeld in de Kamerbrief Stand van zaken inzet en hulp in Afghanistan van 7 januari jl. (Kamerstuk 34 952, nr. 151), geldt dat ook overige partners moeten kunnen aantonen dat zij zelf monitoringsmogelijkheden hebben en daadwerkelijk terplekke zijn om aan hun monitoringsverplichting te voldoen.

Nederland ontvangt van alle partners rapportages met monitoringsbevindingen. Op deze manier wordt het risico op malversaties geminimaliseerd en kan het kabinet waarborgen dat hulp gelden terecht komen bij de mensen die dit het hardst nodig hebben.

Wij hebben op dit moment geen indicatie dat hulp geldstromen bij de Taliban terecht komen. Als partnerorganisaties (of hun *third party monitoring agents*) signalen ontvangen dat fondsen terecht zouden komen bij de Taliban, dienen zij dat onmiddellijk bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken te melden. Doen zij dat niet, dan zal het Ministerie passende maatregelen nemen, waaronder zo nodig het stopzetten van financiering aan de betrokken partner. Tot op heden heeft het Ministerie geen meldingen hierover ontvangen.

Tot slot

Uitgangspunt blijft dat Nederland belang heeft bij stabiliteit in Afghanistan. De mogelijkheden voor Nederland en de internationale gemeenschap om daar aan bij te dragen zijn beperkt en sterk afhankelijk van een aantal factoren, in het bijzonder in het land zelf. Indien de veranderende situatie een vergaande aanpassing van de inzet vereist, zal de Kamer uiteraard worden geïnformeerd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher